

ЯРОСЛАВОВІ ОНИЩУКУ – 40

Ярослав Іванович Онищук народився 4 червня 1967 р. у с. Попівці Бродівського р-ну Львівської обл. Неповну середню світу здобув у 1982 р. у Поповецькій восьмирічній школі, середню – у 1984 р. в середній школі с. Накваша (Бродівського р-ну).

З шкільних років зацікавився археологією. У вільний від навчання час обстежував околиці, сподіваючись відкрити нові незвідані пам'ятки, археологічні культури. За цей час він обійшов верхів'я р. Ікви, виявивши більше 30 раніше невідомих археологічних пам'яток, зібрав значну колекцію фрагментів глиняного посуду та крем'яних знарядь праці. У 1982 р. про результати своїх несміливих досліджень повідомив у відділ археології Інституту суспільних наук АН України у Львові (зараз Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича), відшукавши його адресу в одному з путівників по Львівщині. Невідомо, як склалася б подальша доля, коли б лист не потрапив у руки Л. Крушельницькій. Саме за її рекомендації у 1982 р. став членом Малої академії наук “Єврика” при Львівському будинку піонерів. Одночасно із заняттями в Малій академії відвідував заняття краєзнавчого гуртка у Бродівському будинку піонерів, яким на той час керував директор Бродівського краєзнавчого музею Д. Чобіт. У 1983 р., будучи кандидатом у дійсні члени МАН, вперше прийняв участь в дослідженнях мезолітичних пам'яток біля сс. Невицьке та Кам'яниця Закарпатської обл. в складі Закарпатської археологічної експедиції під керівництвом Л. Мацкевого. У 1984 р. на конференції членів МАН за доповідь “Археологічні пам'ятки у верхів'ях р. Ікви” здобув 1 місце і звання “Дійсний член МАН”.

У 1984 р. після закінчення школи став студентом історичного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка. Після першого курсу був призваний на строкову армійську службу до війська, а з 1987 по 1991 рр. продовжував навчання у Львівському університеті.

Під час навчання під керівництвом професора М. Пелещишина продовжував займатися археологією. Брав участь у студентських наукових археологічних конференціях у Львові, Чернівцях, Києві, Кишиневі (Молдова). Щорічно приймав участь в археологічних експедиціях Львівського університету (1988–1989 рр. – у складі Яворівської рятівної експедиції в зоні діяльності гірничого комбінату “Сірка” (керівник М. Пелещишин); 1990 р. – в Кременецькій археологічній експедиції відділу археології Інституту суспільних наук АН України (під керівництвом Л. Крушельницької), у Бродівських експедиціях під керівництвом Р. Грибовича (1985 р.), Л. Крушельницької (1987 р.), В. Терського (1987 р.). За час навчання в університеті опублікував перші науково-популярні статті про археологію краю у бродівських районних газетах “Прапор комунізму”

(“Що засвідчують знахідки?” (1988), “Було таке місто Бутин (що засвідчують археологічні розкопки на Бродівщині)” (1988), “Скелястий велетень над Підкаменем” (1989), “Свідок сивої давнини” (1990)) та “Голос відродження” (“Зберегти спадщину для нащадків” (1991)), журналах “Наука і суспільство” (“Іванкові голівки” (1989)) та “Людина і світ” (“Слідами “псів Господніх” на Україні” (1991) – у співавторстві з М. Бандрівським).

Трудову діяльність розпочав у 1991 р. на посаді відповідального секретаря Бродівської районної організації Українського товариства охорони пам'яток історії і культури. З 1992 р. перейшов на посаду молодшого, з 1993 р. – старшого наукового співробітника Бродівського краєзнавчого відділу Львівського історичного музею. У цей час приймав активну участь у науковому та громадсько-культурному житті Бродів і Бродівщини: був співорганізатором III Всесвітнього з'їзд бродівців, одним із засновників Комітету україно-міжнародної співпраці, член Комітету із спорудження пам'ятника репресованим у Бродях, організатором ряду наукових історико-краєзнавчих конференцій. Виконував обов'язки члена редколегії краєзнавчого журналу “Бродщина” і другої книги історично-мемуарного збірника “Броди і Бродщина” тощо.

З праці у Бродівському музеї розпочався період самостійних археологічних розкопок. У 1994 р. отримав перший “Відкритий лист” на право проведення археологічних розвідок на території Бродівського району. Як кваліфікований спеціаліст-археолог продовжив обстежувати верхів'я рік Ікви, Суховілки та Стиру. У 1995 р. здійснив розвідки та розкопки різночасових пам'яток біля м. Броди, смт. Підкамінь, сс. Тетильківці, Заболотці, Ясенів. У 1996 р. провів розкопки на поселенні липицької культури у с. Попівці (Попівці-IV), багат шарових поселеннях у с. Накваша (Накваша-I) і Дудин (Дудин-II) Бродівського р-ну. Досліджував могильник висоцької культури Накваша-V і багат шарове поселення Накваша-I у 1997 р.

За час праці в музеї (1992–1998 рр.) на основі опрацювання архівних документів, вивчення літератури з історії краю, а також матеріалів власних археологічних досліджень опублікував біля 50 науково-популярних і наукових статей в газетах “Голос відродження” (Броди), “Прапор перемоги” (Радивилів), журналі “Бродщина”, історично-мемуарному збірнику “Броди і Бродщина” (кн. 2), наукових виданнях “Наукові записки Львівського історичного музею”, “Шашкевичіана”, тезах і матеріалах наукових конференцій тощо.

У 1995–1998 рр. навчався в аспірантурі Львівського університету під керівництвом проф. М. Пелешішина. Темою дисертаційної роботи обрав вивчення етнокультурної історії Волино-Подільського пограниччя у I тис. н. е., місця які були йому відомі з раннього дитинства, які він сходив власними ногами не один десяток кілометрів.

Після закінчення аспірантури розпочав свою діяльність у стінах Львівського університету асистентом кафедри археології, античності та середньовіччя. У 2001 р. захистив дисертацію кандидата історичних наук на

ХРОНІКА

тему “Етнокультурна історія Волино-Подільського пограниччя у I тис. н. е.”, керівництво якою після смерті проф. М. Пелешчина у 1999 р. здійснював д-р іст. наук Д. Козак. В цьому ж році прийнятий на посаду доцента кафедри археології, античності та середньовіччя (2001–2004 рр.), а з 2004 р. – кафедри археології та історії стародавнього світу. У 2002–2005 рр був заступником декана з наукової роботи, одночасно (2004–2005 рр.) виконуючи обов’язки завідувача кафедри археології та історії стародавнього світу.

Упродовж навчання в аспірантурі та праці в університеті досліджував археологічні пам’ятки висоцької культури Суховоля-I, VII, Накваша-IV, вельбарської культури Суховоля-IV, Накваша-I, Дудин-II; періоду Київської Русі Дудин-II, Пеняки Бродівського р-ну та ін. На сьогодні сфера наукових значно розширилася. Це, в першу чергу етнічна історія та археологія римського часу Волино-Подільського пограниччя.

З плином часу з’явилися нові зацікавлення – це воєнна археологія новітнього часу. Був одним з ініціаторів створення громадської організації “Товариство пошуку жертв війни “Пам’ять” та обраний її головою. У рамках діяльності товариства очолював пошуково-ексгумаційні експедиції у місцях захоронень жертв війни і політичних репресій в смт. Лопатин Радехівського р-ну на місці колишньої тюрми НКВС, с. Нижня Рожанка (г. Татарівка) Сколівського р-ну в місцях боїв Першої світової війни, с. Вишнівчик Перемишлянського р-ну на місці захоронення вояків Української Галицької Армії, Хмелева, Сасів Золочівського р-ну, Лешнів Бродівського р-ну у місцях боїв Другої світової війни.

Ярослав Онищук – автор більше 100 наукових і науково-популярних публікацій з давньої та новітньої історії та археології Західної України. Зокрема був автором монографії “Українські січові стрільці. Збірник історичних фотографій” (Львів, 2003), колективної монографії “Мала фотоенциклопедія Українських Січових Стрільців” (Львів, 2004). Входить до складу редколегій наукових та громадських видань, серед них і “Археологічні дослідження Львівського університету”.

Тарас МИЛЯН